
Barcelona com a referent polític per a les ciutats catalanes: una aproximació a partir de la correspondència dels jurats de Girona (1340-1440)

Albert Reixach Sala, Institució Milà i Fontanals, CSIC, Barcelona

La majoria d'historiadors identifiquen Barcelona com a capital indiscutible del conjunt del Principat des de mitjan segle xv, com a mínim. Per al període immediatament anterior, la qüestió no s'ha estudiat tant i encara hi ha força aspectes que caldria explorar. L'objectiu d'aquesta comunicació és, justament, l'aproximació al fet que Barcelona pogués constituir un model polític i un referent per a la resta de ciutats catalanes ja des de les dècades centrals del Trescents, és a dir, a grans trets, des del moment que cristal·litzaren autèntiques administracions municipals arreu de Catalunya i de bona part dels territoris de la Corona d'Aragó.

Aquest estudi se centra en una font concreta: la correspondència emesa pel govern local de Girona entre 1340 i 1440, aproximadament. Val a dir que estem davant d'una sèrie documental bastant completa de tot aquest període, tret d'un buit considerable a les dècades de 1360 i 1370. A través de l'anàlisi de les missives enviades a les autoritats barcelonines que s'hi han identificat, hem volgut analitzar diversos aspectes.

En primer lloc, les diverses circumstàncies i motivacions dels jurats de Girona per dirigir-se als seus homòlegs barcelonins: petició d'informació sobre fenòmens o esdeveniments amb incidència arreu del Principat, sol·licitud d'assessorament sobre el disseny i l'aplicació de determinades polítiques fiscals d'àmbit local, defensa de drets i interessos dels ciutadans de la capital gironina davant d'altres institucions o demanda de suport (fins i tot, la intercessió) dels governants de la ciutat comtal en negociacions a diverses bandes amb la cort reial o en el marc de sessions de Corts.

Revisat això, cal establir una cronologia d'aquestes variacions emmarcades en els contextos corresponents, amb el propòsit de captar alguna lògica en la successió i els ritmes de repetició dels assumptes tractats, en què es posi de manifest, per tant, l'evolució de les relacions entre Barcelona i una altra de les grans ciutats catalanes.

En resum, a través de l'anàlisi d'aquests intercanvis epistolars entre Girona i Barcelona es pretén veure si al llarg de les darreres dècades del segle XIV i els inicis del XV els consellers barcelonins van veure incrementat el seu protagonisme en l'escaquer polític del Principat i de la Corona. Dit d'una altra manera, si van passar de consultors ocasionals de governants d'altres ciutats catalanes a ser veritables intermediaris en la relació amb la resta d'estaments i, sobretot, en l'accés al poder reial.